

Mikrobiten

Medlemsblad

Nr. 2

Augusti 1996

Årg. 13

**INTERNET-
DEMONSTRATION
19 SEPTEMBER!**

**SE SID. 2, AKTUELLA
MÖTEN!**

VIRUSVARNING

Det har ibland sagts, att virus inte är så stort problem i Windows 95. Att Microsoft levererar virusväktarprogram med DOS men inte med Win95 kan ju förleda en att tro att detta skulle vara sant. *Vissa virus* kanske inte kan göra sig gällande i Windows 95-miljön, men att tro, att datorn är immun mot virus bara för att man kör Win95, är rent önsketänkande. Det fick jag erfa för en liten tid sedan.

En dag ville inte Win95 starta pga. något fel i systemfilerna. Jag tog fram startdisketten, startade och SYS-ade om C:. Då fungerade det igen, men nästa gång jag startade datorn var det samma fel. Då började jag misstänka att det kunde vara fråga om virus. Jag tog fram ett gammalt Doctor Solomon-program, startade datorn med en ren, skrivskyddad DOS-diskett och testade. Joodå, hårddisken var infekterad med viruset **Junkie**. Det är ett bootsektorvirus, som lägger sig minnesresident och infekterar alla körbara filer det kan komma åt. I mitt fall hade det förstört WIN.EXE, det var därför det inte gick att starta Win95. Det blev stor upprensaktionsaktion bland husets alla disketter, varav några mycket riktigt var infekterade.

Just nu finns virusprogram för Win95 på många gratis-CD, som följer med datatidningar. Skaffa en sådan och installera bums!

Daniel Sundkvist

Ur innehållet:

Kommande möten	2
Klubbinformation	2
WINDOWS 95 i test	3
Verksamhetsberättelse 1995	4
Resultaträkning 1995	5
Revisionsberättelse för 1995	5
Årsmötesprotokoll 1996	5
Mer om BBS:en	6
Har datorn tappat minnet?	7
Sommarkryssat	9
Lösning till Sommarkryssat	10

Klubbinformation

ADRESS & TELEFON:

Medlemsärenden:

Mikrobiten Datorklubb
c/o Urban Nielsen
Kämpevägen 20
191 49 SOLLENTUNA
Tel. 08-96 06 41

Medlemsbladet:

Medlemsbladet Mikrobiten
c/o Daniel Sundkvist
Aldbäcksvägen 2
781 99 IDKERBERGET
Tel. 0243-50095

PC-program:

Mikrobiten Service
c/o Samuel Sundkvist
Aldbäcksvägen 2
781 99 IDKERBERGET
Tel. 0243-50095

MicroBee-program:

Mikrobiten Service
c/o Per-Didrik Orling
Stora Björnens Gata 132
136 64 HANINGE
Tel. 08-777 84 43

Äldre tidningsnummer:

Mikrobiten Service
c/o Samuel Sundkvist
Aldbäcksvägen 2
781 99 IDKERBERGET
Tel. 0243-50095

BBS

Basen BASEN 0620-140 57

AVGIFTER:

Medlemsavgift 100 Kr/År
Program inkl disk. 10 Kr/program
Äldre tidningsnr. 15 Kr/nr.

HUR BLIR JAG MEDLEM?

Genom att betala in medlemsavgiften, f. n. 100 Kr., till klubbens postgiro, nr. 94 53 52-3. Förtryckt inbetalningskort kan erhållas från Urban Nielsen eller Daniel Sundkvist, adress här intill. Om Du använder eget kort är följande information obligatorisk:

Namn och fullständig adress, helst telefonnummer också.

Om Du har hemligt telefonnummer och inte vill att det skall listas i Mikrobiten men vill att klubbens funktionärer skall kunna få tag på Dig per telefon, så skriv ett H efter numret! Då kan vi nå Dig om något skulle vara oklart t. ex. i samband med en beställning av program e. d.

Kom ihåg att skriva **mycket tydligt**, numera skickar inte postgirot ut själva inbetalningskortet till mottagaren utan en fotokopia, vars kvalitet ibland är diskutabel.

Då vi fått Din medlemsavgift, erhåller Du de tidningar, som utkommit under året, och ett formulär, där Du får fylla i uppgifter om Dina intressen och Din datorutrustning, som kan vara av intresse för andra medlemmar.

Dina uppgifter registreras, men används bara för intern statistik och medlemslistan, som publiceras ett par gånger om året i Mikrobiten. Ingen får köpa uppgifter om Dig från oss.

Medlemskapet upphör

Ditt medlemskap upphör automatiskt om Du slutar betala Din medlemsavgift. Om Du av någon anledning vill anmäla Ditt utträde före årets slut, gör Du det skriftligt. Del av erlagd årsavgift återbetalas inte i sådana fall.

Redaktionellt

Här har Du oss igen! Det har hunnit bli sommar och sol, nåja, ibland åtminstone, sedan vi sågs sist. Vårens klubbmöten såväl som semestertiden med alla dess för- och nackdelar har gått av stapeln. Visst är det härligt!

Det har hänt en del saker under våren, bl. a. har klubbens BBS kommit igång, se artikel på annan plats i det här numret!

Styrelsen har gnuggat genömlarna för att komma på nyheter i verksamheten. Problemet är att vi får så lite feedback (ett fint engelskt ord, som är svårt att översätta) från läsekretsen/medlemmarna. Vi vet helt enkelt inte vad Ni vill ha eller väntar Er. För det kan väl inte, o hemska tanke, vara så att Ni *inte* väntar Er något av Ert medlemskap. Jag tror inte Ni skulle betala Er medlemsavgift så snällt år efter år i så fall! Det skulle vara väldigt kul att få brev med synpunkter, utmaningar, tips eller insändare till tidningen. Eller skriv om något Du *inte* tycker om! Världshändelser, företagsnyheter inom dataområdet, Ditt eget mödosamma arbete, eller vad som helst. Kanske har Du flera meningssfränder än Du anar? Eller kanske får Du oväntat hjälp av någon som redan haft Ditt problem och löst det, själv eller med hjälp av någon annan. Och det är nu en gång så, att om man börjar vända och vrida på något svårt, för att fästa det på papper till exempel, så kommer ofta lösningen av sig själv, helt enkelt för att man ser det ur en annan synvinkel.

En skön höst med nya friska krafter att ta itu med arbetsuppgifterna igen efter sommarens vila och rekreation önskar vi både Er och oss. Och skulle Du höra till dem, som har haft sin brådaste tid under sommaren, just för att vi andra skall kunna få ta igen oss, så skall Du veta att vi uppskattar Dig och Ditt arbete! Nu ses vi igen, solbrända och pigga på en ny verksamhetsperiod med klubbmöten och andra aktiviteter. Kolla BBS-en nu i höst, där kan finnas viktiga meddelanden om möten och annat!

Aktuella möten 1996: 19/9, 17/10, 14/11 (ev. 5/12)

Första mötet i höst (19/9) träffas vi exakt kl. 19 i klubblokalen och far därifrån gemensamt till Fysikum för en Internet-demonstration av en mycket erfaren guide, som nyligen tillbringat ett studieår i USA.

Lokal: Trygg-Hansas klubblokal, Fleminggatan 18, STOCKHOLM.

Mötena börjar kl. 19 och avslutas senast kl. 22.

I regel sammanträder styrelsen kl. 18 samma dag och plats.

WINDOWS 95 I TEST

med *Sören Christensson* i paketen

Till sist är jag då fångad! Windows 95 har haft sitt intåg i min dator. Omständigheterna gjorde att jag inte kunde vänta på nästa version.

Jag hade tänkt ligga lågt, då det gällde att uppgradera till Windows 95. Det kan man fundera på, då nästa version kommer ut och de flesta buggarna är fixade, tänkte jag. Men si, det gick inte som jag tänkte. För en tid sedan kom ett meddelande från det stora landet i väster, att jag snart skulle få ett program, som *kräver* Windows 95. Så det var bara att prioritera om utgifterna litet och skaffa detta "nya" operativsystem. I samma veva fick jag ett reklam erbjudande, som gav Plus-paketet och en spelskiva gratis på köpet, så då var det ju bara att slå till.

Efter alla tester man läst om hur resurskrävande Windows 95 skall vara, blev jag tämligen överraskad över hur pass smärtfritt bytet blev. Jag har ju ingen värsting-dator direkt, 33 Mhz 486:a med 8 MB RAM är väl att betrakta som synnerligen modest idag. Så jag hade väntat mig att få sitta och vänta på det mesta, från inladdning av operativsystemet till sparande av minsta lilla fil då man sitter och jobbar med någonting. Men jag upplever det inte alls så. Visst kan man ibland tycka, att litet mera "krut" inte skulle skada, men så dåligt som proffstestarnas svartmålningar är det långtifrån. Men det är klart, sådana tester har ju inga andra referensramar än testpilotens högst personliga tycke och smak. Och otåliga är vi väl lite till mans, då vi får vänta, särskilt den som är van att få testa det bästa och dyraste, som finns på marknaden. Och det är ju dessa herrars och damers jobb, ingen skugga över dem.

Efter att ha använt Windows 95 under några månader, då jag varit upptagen med mycket annat och inte kunnat använda datorn så mycket, vill jag i alla fall inte avråda någon från att prova själv, förutsatt att Du inte har ännu mindre hårdvaruresurser än jag.

Det jag sätter störst värde på, är att Windows 95 verkar fungera med

all min gamla hårdvara, inklusive scanner och gammal, långsam CD-drive, samt alla gamla Windowsprogram jag hunnit med att prova hittills. CD-n verkar betydligt långsammare än förut, den går på sin gamla Windows 3.1-driver, men den fungerar! Det klarade inte OS/2, men IBM skakade fram en passande drivrutin, så det löste sig ju ändå. Så långt jag sett hittills verkar Windows 95 mera kompatibel med Windows 3.x-program än OS/2, men det är än så länge bara *mitt* subjektiva tyckande, andra kan ha helt andra erfarenheter.

Ett par konstigheter inträffade då jag installerade Windows 95 över min gamla 3.1-installation. Ordbehandlaren Write försvann och ersattes av Wordpad. Men det fanns fortfarande en fil, som hette WRITE.EXE i min Windowskatalog. Men då jag startade den, var det Wordpad, som kom upp på skärmen. Installationsprogrammet hade helt enkelt raderat min gamla WRITE.EXE och i stället under detta namn lagt in ett litet program, som startade Wordpad. Det tyckte jag inte om, så jag kopierade tillbaka WRITE.EXE från min gamla Windows 3.1-diskett. Write har nämligen en finess, som Wordpad *inte* har, det kan formatera stycken med både vänster- och högermarginalerna raka. Wordpad har i stället ett punktlisteformat. Tanken är naturligtvis att locka användarna att köpa (den dyra) ordbehandlaren WORD för att kunna skriva med båda marginalerna justerade. Ett fult knep således. Installationsprogrammet kunde i alla fall ha frågat, om jag ville ha Write kvar!

Denna kopiering måste göras på ett särskilt sätt, för filen är komprimerad på disketten. Sätt i Windows 3.1-diskett nr. 3 i A:. Välj KÖR på START-menyn. Skriv på kommandoraden:

EXPAND A:WRITE.EX C:WINDOWS\WRITE.EXE så får Du tillbaka Ditt gamla Write

och kan sedan välja, om Du vill använda Write som tidigare eller det nya Wordpad.

Den andra konstigheten är att så fort datorn gått en stund har kommunikationsprogrammet Hyper Terminal bara storleken 7 punkter på typsnittet Terminal, fast det genast Windows startats finns en hel lista av storlekar att välja mellan. Alla andra typsnitt har alla sina storlekar kvar, men Terminal är det enda typsnitt, som har DOS-ASCII-teckenuppsättning, vilket man behöver då man kopplar upp sig mot en vanlig databas. Annars ser det väldigt konstigt ut på skärmen med fel tecken för ÅÄÖ och alla ram-tecken utbytta mot bokstäver. I övrigt fungerar det bra. Visserligen saknar det tyngre kommunikationsprogramms många finesser, men hur ofta används egentligen dessa? Hyper Terminal har X-, Y- och Z-modem med ett par varianter som överföringsprotokoll och de vanligaste terminalemuleringarna inklusive ett AUTO-läge, där programmet själv försöker identifiera vilken terminalemulering den uppringda basen använder sig av och anpassar sig därefter. Men AVATAR-emulering saknas. Hyper Terminal saknar dock en viktig finess. Då jag skriver ÅÄÖääö blir det WINDOWS ANSI-teckenkoder, som skickas till den andra datorn och inte de DOS ASCII-koder, som ett DOS- eller OS/2-baserat kommunikationsprogram förväntar sig. Här skulle det behövas ett UTF-filter, som konverterar dessa tecken till ASCII, men så långt jag har kunnat se, finns ingen sådan möjlighet i Hyper Terminal. För mina behov fungerar det här kommunikationsprogrammet någorlunda bra. Det kunde inte sägas om Terminalen i Windows 3.1, den hade inte ens Z-modem.

WINDOWS 95 är enligt min mening ett stort steg framåt mot ett helt nytt användargränssnitt, men ytterligare steg krävs innan målet nåtts. För första gången startar jag nu frivilligt WINDOWS, även om jag skall köra DOS-program. WINDOWS 3.x startade jag bara om jag var tvungen. Kanhända är inte 95:an något helt revolutionerande nytt, men bakåtkompatibiliteten verkar betryggande, och det har ju sin betydelse för oss fattiga, som inte kan investera i både nya program och ny kringutrustning.

ÅRSMÖTET 1996

Mikrobiten Datorklubb Verksamhetsberättelse för verksamhetsåret 1995

Styrelsen för Mikrobiten Datorklubb får härmed avge följande verksamhetsberättelse för år 1995:

Årsmötet hölls torsdagen den 16 februari i Fysikum, Stockholms Universitet, Hagagatan 25, Stockholm. Endast tre medlemmar var närvarande förutom styrelsens fyra ledamöter.

Den sittande styrelsen omvaldes. Till ny styrelseledamot valdes Tobias Björk. Till revisor omvaldes Lars Olsson. Ingen valberedning kunde utses. Efter konstituerande sammanträde fick styrelsen följande sammansättning:

Ordförande	Daniel Sundkvist
V. ordförande	Per-Didrik Orling
Sekreterare	Teodor Canbäck
V. sekreterare	Tobias Björk
Kassör	Urban Nielsen

Under verksamhetsåret har medlemsantalet minskat från 211 vid årets början till 74 vid dess slut. Till största delen består minskningen av gratismedlemmar från vår värvningskampanj, som inte förnyat sitt medlemskap.

Klubbens tidning MIKROBITEN har under verksamhetsåret kommit ut med två nummer. Redaktör har varit Daniel Sundkvist. Medlemmarnas bidrag till tidningens innehåll har tyvärr nästan helt lyst med sin frånvaro, och redaktören har själv skrivit det mesta.

Under verksamhetsåret har sex klubbmöten hållits i Trygg-Hansas klubbрум. De har varit sparsamt besökta, och vid några tillfällen har endast styrelsens ledamöter deltagit. Detta har dock inte hindrat, att många intressanta diskussioner om olika ämnen ägt rum. Främst är det PC-frågor, som har debatterats. MicroBee tycks nu vara ett passerat stadium för de flesta, troligen beroende på att dessa maskiner på grund av ålder och reservdelsbrist blivit stående i garderoberna eller uttrangerats till förmån för någon PC-variant. Ulrik Ågren har åtagit sig att i fortsättningen ta sig an de medlemmar, som till äventyrs fortfarande kör MicroBee och behöver hjälp med någonting.

Programbiblioteket för PC har utnyttjats sparsamt och ingen har frågat efter gamla tidningsnummer.

I anslutning till klubbmötena har styrelsen sammanträtt sex gånger, och dessutom har diverse telefonkontakter mellan styrelseledamöterna i aktuella frågor tagits. Klubbens ekonomi och framtid har varit det dominerande temat, och åtskilliga möjligheter till förändring och förbättring har inventerats och diskuterats. Ett resultat av detta är att klubben har skaffat utrustning för att kunna driva en BBS med såväl ett gott urval Public Domain- och Shareware-program som meddelandearcor och på så sätt erbjuda en snabb och förhoppningsvis uppskattad medlemservice. Ulrik Ågren har utsetts till Sysop.

Styrelsen vill tacka alla, som med sitt medlemskap och engagemang i övrigt bidragit till att ännu ett verksamhetsår kunnat läggas till historien. Vi hoppas få se fram mot ännu några år i den gemenskap, som vi lärt känna och tycka om i Mikrobiten Datorklubb, samt att flera kan hjälpa till med tidningsarbetet och besöka mötena.

Vi föreslår att årets överskott överförs i ny räkning.

Daniel Sundkvist
Ordförande

Urban Nielsen
Kassör

Teodor Canbäck
Sekreterare

Per-Didrik Orling
V. ordförande

Tobias Björk
V. sekreterare

ÅRSMÖTET 1996

Mikrobiten Datorklubb RESULTATRÄKNING verksamhetsåret 1995

INTÄKTER

Medlemsavgifter	5225,00
Programkopiering	60,00
Återbetalning moms för 1995	494,00
Ränta Postgiro och Bankkonto	550,00
Ö-skatteeränta (skattefri)	73,00
	<hr/>
	6402,00

KOSTNADER

Tryckkostnader	1000,00
Porto, kuvert	993,00
Reseersättning	3096,00
Programinköp	495,00
Administrativa kostnader	585,00
	<hr/>
	6169,00
Årets skatt (beräknad)	165,00
	<hr/>
	6334,00

REVISIONSBERÄTTELSE för Datorklubben Mikrobiten för verksamhetsåret 1995

Undertecknad, som valts av årsmötet 1995 att granska klubbens räkenskaper för år 1995, får härmed avlämna följande revisionsberättelse:

Styrelsen och kassören har enkelt och redigt skött föreningens verksamhet under året.

Jag tillstyrker därför:

att resultaträkning och balansräkning fastställs
att årets resultat: 68 kr överförs i ny räkning
att styrelsens ledamöter beviljas ansvarsfrihet för år 1995

Uttran 96-04-18

Lars Olsson
Revisor

Mikrobiten Datorklubb PROTOKOLL

fört vid klubbens årsmöte den 15 febr. 1996 i TryggHansas klubblokal.

Närvarande: Daniel Sundkvist
Per-Didrik Orling
Urban Nielsen
Tobias Björk
Kurt Melin
Teodor Canbäck

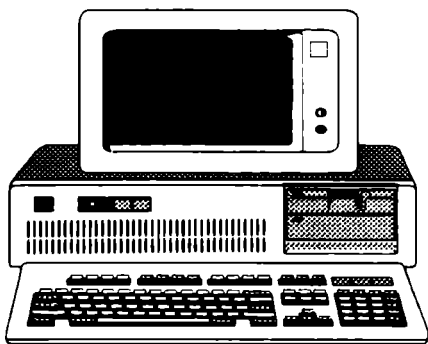
- § 1 Årsmötet öppnades av klubbens ordf Daniel Sundkvist.
- § 2 På fråga om stadgeenlig kallelse skett blev svaret ja.
- § 3 Den föreslagna dagordningen godkändes.
- § 4 Till ordf. vid dagens förhandlingar valdes Daniel Sundkvist.
- § 5 Till mötessekreterare valdes Teodor Canbäck.
- § 6 Till justeringsman tillika rösträknare valdes Tobias Björk
- § 7 Styrelsens verksamhetsberättelse förelåg i ett preliminärt skick men skulle kompletteras för att därefter godkännas.
- § 8 Urban Nielsen föredrog en preliminär ekonomisk rapport som efter komplettering godkändes.
- § 9 Revisionsberättelse förelåg ej men skulle föredragas vid klubbens nästkommande sammanträde.
- § 10 Omvaldes klubbens styrelse.
- § 11 Till revisorer valdes Lars Olsson samt Kurt Melin.
- § 12 På förslag från Per-Didrik Orling beslöt årsmötet att uppdraga åt styrelsen att utarbeta en budget för 1996
- § 13 Ordf. avslutade sammanträdet.

Justeras:

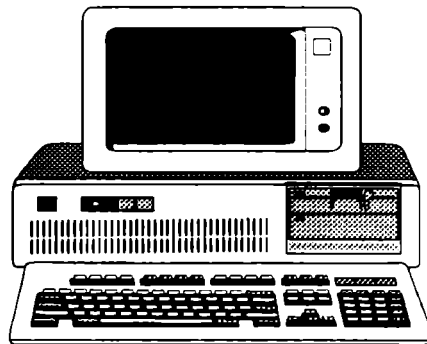
Daniel Sundkvist

Tobias Björk

BBS:en — mötesplats och programbibliotek för Mikrobotens medlemmar, nu är den igång!

0620-140 57

Nu har vår BBS varit igång en tid. En del inkörningsproblem har funnits, ett och annat kanske fortfarande finns kvar, för trafiken har varit mycket sparsam. Det är i skrivande stund endast ett par, tre medlemmar som kopplat upp sig förutom Red. Och då blir det ju väldigt lite feedback till Sysop.

Nu skulle det väl vara kul att kunna träffas i BBS-en, skriva av sig lite i meddelandearorna och kolla om det kommit några nya program? BBS-en är alltid öppen, med reservation för att Sysop även har andra uppgifter här i livet och något kan hända, som kräver att han startar om datorn eller lägger något till rätta.

En del av de gamla programmen, som endast kunnat fås mot betalning per diskett, finns nu tillgängliga i BBS-en. Ett nytt skärmläckerprogram, som använder en bitmap-bild, som man själv får lägga in, finns också. Vad sägs om att ha älsklingshusdjuret, eller varför inte den människa, som betyder mest för Dig, dansande runt bildskärmen då datorn inte arbetar? Detta program kräver WINDOWS.

Ett nytt paket med små DOS-program som visar animerade filer, ett slags småfilmer, finns också, det heter VISA-ANI.EXE. Det är en självuppackande fil, som då den körs packar upp tre andra självuppackande EXE-filer samt BRUX.TXT, en textfil, som förklarar hur Du skall installera "film"-visarprogrammen, en mycket enkel procedur. De här programmen visar filer av DL-, FLI- och GL-typ. Sådana animationer förekommer på många CD-skivor med ShareWareprogram, liksom på de disketter och CD, som följer med vissa datatidningar. Men det är inte

alltid självklart att visarprogrammet följer med, eller hur det skall användas. Men ladda ner VISA-ANI.EXE, så har Du möjlighet att se den här sortens filer. Det bör nämnas i sammanhanget att den här sortens animationer ofta är av tämligen dålig kvalitet, bildmässigt. Men som bekant säger en bild mer än tusen ord, och en rörlig bild kan vara väldigt informativ (och impressiv) även om den inte är något konstverk i sig. Programmen fungerar utmärkt under WINDOWS 95.

Själva BBS-programmet, som styr datorn är ett TELIX-script, dvs. ett program skrivet i TELIX' eget programmeringsspråk SALT. Det är enkelt men effektivt. Tyvärr fungerar det inte på svenska, utan vi får, åtminstone tills vidare, leva med engelska menyer och dialoger. Men meddelanden kan skrivas med svenska tecken.

Mikrobotens BBS är helt och hållet DOS-baserad, WINDOWS är inte installerat på datorn. Så det är DOS, med sina förtjänster och begränsningar, som styr teckentabeller och konvertering mellan stora och små bokstäver. Det finns DOS-program, som klarar att konvertera ÅÄÖ korrekt, men det annars utmärkta TELIX hör inte till dem. Min egen erfarenhet är att man bör undvika WINDOWS 3.x i kommunikations-sammanhang, medan WINDOWS 95 fungerar bra både med WINDOWS- och DOS-kommunikationsprogram. OS/2-program använder samma teckenuppsättning som DOS, så där är det inga problem.

Första gången Du ringer till BBS-en får Du registrera Dig som användare. Då måste Du ange namn, adress, postadress och telefonnum-

mer. Inga alias godtas, det måste vara korrekta uppgifter. Det är i stort sett allt Du kan göra första gången, förutom att lämna ett meddelande till Sysop. Det gör Du genom att trycka på C i huvudmenyn. Du får då välja mellan att använda fullskärmseditorn (rekommenderas) eller skriva i en rad-editor. Om Du använder fullskärmseditorn, trycker Du Esc då Du är färdig. Då kommer en liten meny fram, där Du kan (S)para meddelandet med S. Sedan Sysop kollat uppgifterna mot medlemsförteckningen höjer han Din access (den användarparameter, som styr hur länge Du får vara inloggad per dygn, vad Du kan göra i BBS-en osv), så att Du kan komma åt fil- och meddelandearorna. Det kan ta några dagar. Användare, som inte rättar sig efter Sysop's anvisningar kan få sin access sänkt eller helt och hållet avstängas från BBS-en.

Användarnamn och lösenord kan innehålla ÅÄÖåäö, men tänk på att dessa tecken inte automatiskt konverteras, så *de måste skrivas in exakt som de skrevs in vid registreringen*. Om Du registrerat Dig som Åke Ögren, kan Du *inte* logga på som åke ögren, då hittar inte BBS-en Dig i sin användardatabas. Samma sak med lösenordet. Har Du angett ABCDEF som lösenord, accepteras abcdef eller AbCdEf. Men har Du angett ÅÄÖ, duger *inte* åäö eller ÅäÖ. Alla tecken, som inte finns i det engelska alfabetet, *måste skrivas in exakt som de angetts*. Mot denna bakgrund rekommenderar vi att Du så långt möjligt undviker ÅÄÖåäö i dessa sammanhang. Här är en varning på sin plats: Om Du använder ett kommunikationsprogram för WINDOWS, bör Du välja teckenuppsättningen TERMINAL, som

(fortsättning på sidan 10)

HAR DATORN TAPPAT MINNET?

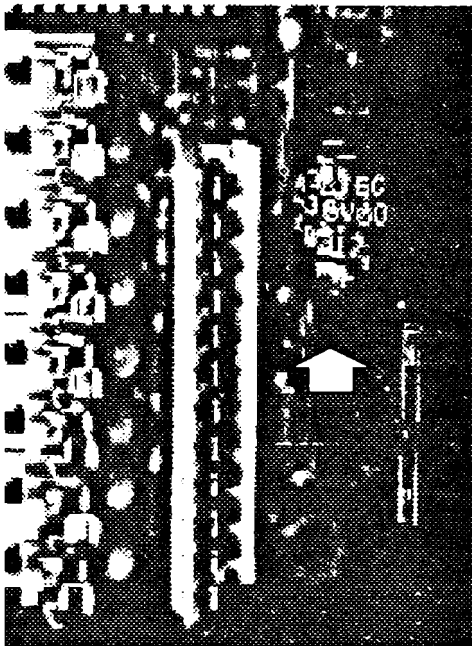
Batteribyte i AT-maskiner.

Föreställ Dig att Du startar Din Dator och får följande felmeddelande:

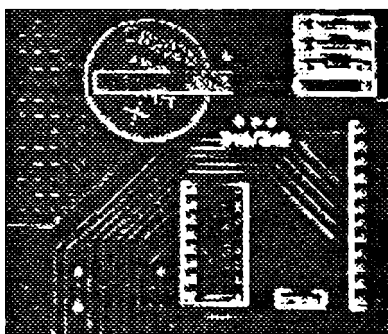
Invalid information in CMOS Configuration record bad

Nu är goda råd dyra. Gör Du något förhastat, riskerar Du att allvarligt skada eller förstöra alla data som finns på hårddisken. Men tar Du det lugnt, behöver det inte bli någon katastrof, bara ett förargligt intermezzo.

I alla datorer av AT-typ, dvs. 286-or och bättre, finns ett litet batteri, som försörjer det s. k. CMOS-minnet med ström. Detta är ett litet minne, som lagrar uppgifter om vilka yttre enheter, dvs. hårddiskar, diskettstationer, grafikkort, tangentbord m. m., som är anslutna till datorn. Om detta minne inte fungerar som det skall, "glömmer" datorn bl. a. vilken hårddisk den är utrustad med och kan inte starta från hårddisken, utan ger ifrån sig ett felmeddelande av ovanstående typ. Jag har varit med om att detta hänt efter att jag "mekat" med datorn, utan att det varit något fel på batteriet, men oftast beror det på att detta s. k. backup-batteri urladdats.

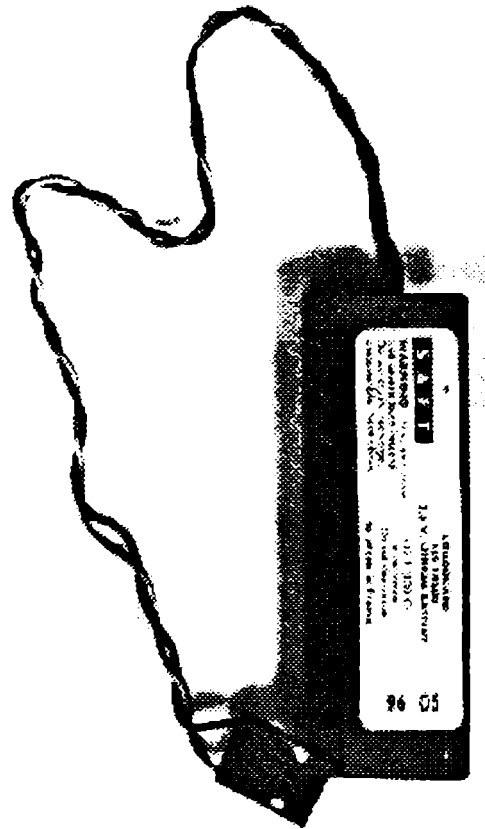

att byta själv, om man inte är expert med lödkolven. Men det behöver sällan bytas, för det laddas så fort man kör datorn. Efter en lång semester eller annan bortovaro kan det dock hända att det laddats ur så att CMOS-minnet tömts.

Nyare datorer har ofta ett Litium-batteri av knapptyp, som sitter i en hållare på moderkortet och hålls fast av en liten bladfjäder. Det är *inte* uppladdningsbart utan måste bytas om det tagit slut.

Slutligen finns också en större typ av Litiumbatteri, som förmodligen är tänkt att räcka moderkortets hela kommersiella livslängd. Det är fyrkantigt och anslutet med en sladd till en kontakt på moderkortet.

Backup-batterier finns av flera typer. Den vanligaste på äldre datorer är ett uppladdningsbart Nickel-Kadmiumbatteri, som ser ut ungefär som en kondensator, c:a

Ofta är det fäst med en kardborreremsa.

16 mm. i diameter och ett par centimeter långt. Det är inlött, på moderkortet och följaktligen litet svårt

Om Du har drabbats av att datorn "glömt" sin setup, så titta i de papper och böcker, som följde med datorn vid köpet, och ta reda på hur den är utrustad. Det är följande parametrar Du behöver för att få igång datorn igen:

- * Typ av diskettstation(er)
- * Typ av hårddisk(ar). Här finns ett otal olika typer. Äldre BIOS har en tabell med enbart fördefinierade typer och man får ta den typ som "passar" bäst. Litet nyare datorer (de flesta 386-or och bättre) har en typ nr 47, där man själv kan skriva in hårddiskparametrarna. Det BIOS behöver veta om hårddisken är:

- Cyl (cylindrar, max 1024)
- Heads (huvuden)
- Sectors (sektorer/spår)
- PComp
- L-zone

Sedan kör Du datorns SETUP-program. Somliga datorer har detta på diskett, medan de flesta har det inbyggt i BIOS och då startas det i allmänhet genom att man under startproceduren trycker på DEL. På modernare datorer kommer Du troligen först till en meny, där Du får välja mellan olika områden i SETUP. Välj **General**. Ett varningsmeddelande visas kanske här. Tryck i så fall ENTER. Nu kommer den "vanliga" SETUP-skärmen fram. I regel flyttar man markören med piltangenterna och väljer alternativ med PgUp och PgDn. Första åtgärden blir att

(försättning på sidan 8)

(fortsättning från sidan 7)

ställa in rätt diskettstation. Alternativt är:

- * 360 KB (5.25")
- * 1,2 MB (5.25")
- * 720 KB (3.5")
- * 1,44 MB (3.5")
- * 2,88 MB (3.5")
- * Not Installed

Flytta markören till 1:st Diskette Drive (A:) och tryck PgDn tills rätt alternativ kommit fram. Om datorn har 2 diskettstationer, upprepar Du proceduren vid 2:nd Diskette Drive (B:)

Nu kommer turen till hårddisken. Flytta markören till 1:st Fixed Disk (C:). Om Ditt BIOS har enbart fördefinierade hårddisktyper, väljer Du den typ som närmast överensstämmer med Din hårddisks parametrar. Du kan välja en typ där ingen parameter är större än hårddiskens. Om de är något mindre, gör det ingenting annat än att Du då inte kan utnyttja hela utrymmet på disken. Annars väljer Du typ 47 och skriver själv in parametrarna. OBS! Du kan inte ange ett högre värde än 1024 cylindrar! Detta är en begränsning i DOS. Cylinder 1025 är för DOS det samma som cylinder 1. Och där ligger viktiga data, som behövs för att Du över huvud taget skall kunna läsa från hårddisken. Om dessa skrivs över, förlorar Du alla data på hårddisken. Om Din hårddisk har flera cylindrar, t. ex. 1200 cylindrar och 4 huvuden, får Du halvera cylinderantalet och dubblera antalet huvuden. (Det är egentligen antalet *spår* som anges av dessa båda parametrar.) Så 600 cylindrar och 8 huvuden kommer att fungera. Detta kallas för att hårddisken går i Translate Mode. Parametern P(re)Comp(ensation) används endast för gamla hårddiskar med MFM- eller RLL-interface. Alla IDE-diskar klarar sig med värdet 0. L-zone bestämmer var läshuvudet skall parkeras, och här anger man samma värde som på Cyl. Då kommer läshuvudet att parkeras över den sista cylindern, som förhoppningsvis kommer att vara tom på data ända tills hårddisken blir full.

Om datorn har 2 hårddiskar upprepar proceduren för 2:nd Fixed Disk (D:). OBS! Det brukar stå D: här även om första hårddisken skulle ha flera partitioner, så att den andra kanske börjar på F:!

Om Du har en stor, modern EIDE-disk finns det ytterligare en parameter, som måste anges. Ett BIOS, som stöder sådana hårddiskar har en parameter som heter MODE. Den kan ställas in som:

- * Normal
- * Large
- * LBA

Är hårddisken större än 528 MB måste den köras i antingen Large eller LBA-mode. Om Du inte vet hur det varit, så prova Dig fram! Om datorn startar och fungerar riktigt, har Du hittat rätt, annars får Du prova den andra inställningen. De moderna BIOS, som stöder dessa stora hårddiskar brukar också ha en funktion som automatiskt tar reda på vilken eller vilka hårddiskar som finns i datorn. Funktionen brukar finnas i SETUP:s meny och heta något sådant som HDD Auto Configuration. Den är värd att prova, den kan spara mycket arbete.

Innan Du lämnar SETUP-programmet ställer Du in tid och datum korrekt och trycker sedan ESC. Antingen får Du direkt kontrollfrågan:

Save current SETUP and reboot? eller också kommer Du tillbaka till menyskärmen där Du väljer Save current SETUP and reboot. Ta ur disketten om Ditt SETUP-program ligger på en sådan! Svara Y på kontrollfrågan och tryck ENTER.

Nu försöker datorn starta från hårddisken igen och förhoppningsvis går nu starten normalt. Om Ditt backup-batteri är av NiCd-typ och alltså är uppladdningsbart, så låt datorn stå på ett eller ett par dygn, så är det åter uppladdat. Om det inte fungerar efter en sådan uppladdning, finns ibland en jumper på moderkortet, som kan tas bort, så att det inbyggda batteriet kopplas ur. Därefter kan ett yttre batteri av den stora Litiumtypen anslutas till den kontakt där jumpern satt. Titta i manualen till moderkortet!

Har Du ett litiumbatteri, så måste det ersättas med ett nytt. Låt datorn stå på tills Du bytt batteriet, annars måste Du göra om ovanstående process igen.

Det är en mycket god idé att innan batteriet tar slut gå in i SETUP och trycka PrintScrn då General Setup-skärmen är framme. Då har man alla nödvändiga parametrar sparade på papper den dag man behöver dem. Du kan vara säker på att sådana här saker händer vid de mest olämpliga tillfäl-

len! Ett sådant papper spar Dig en hel massa onödigt letande i dator-dokumentationen. Och det kan faktiskt vara så illa, att Du inte fått erforderliga böcker och papper med, då Du köpte datorn. Många mindre nogräknade säljare bryr sig helt enkelt inte om att skicka med manualer och datablad på moderkort och hårddiskar. Möjligen med baktanken att kunden skall lämna in sin dator på dyr service om någonting händer. Och batteriet tar knappast slut under garantitiden.

Beträffande de olika val och beteckningar jag nämnt i samband med SETUP-programmet, är det typiska menyval o. d. Det finns flera olika BIOS-leverantörer och ett otal versioner, så det kan hända att saker och ting benämns litet olika. Men betydelsen brukar vara klar, om man kan åtminstone litet engelska och vet, vad man skall titta efter.

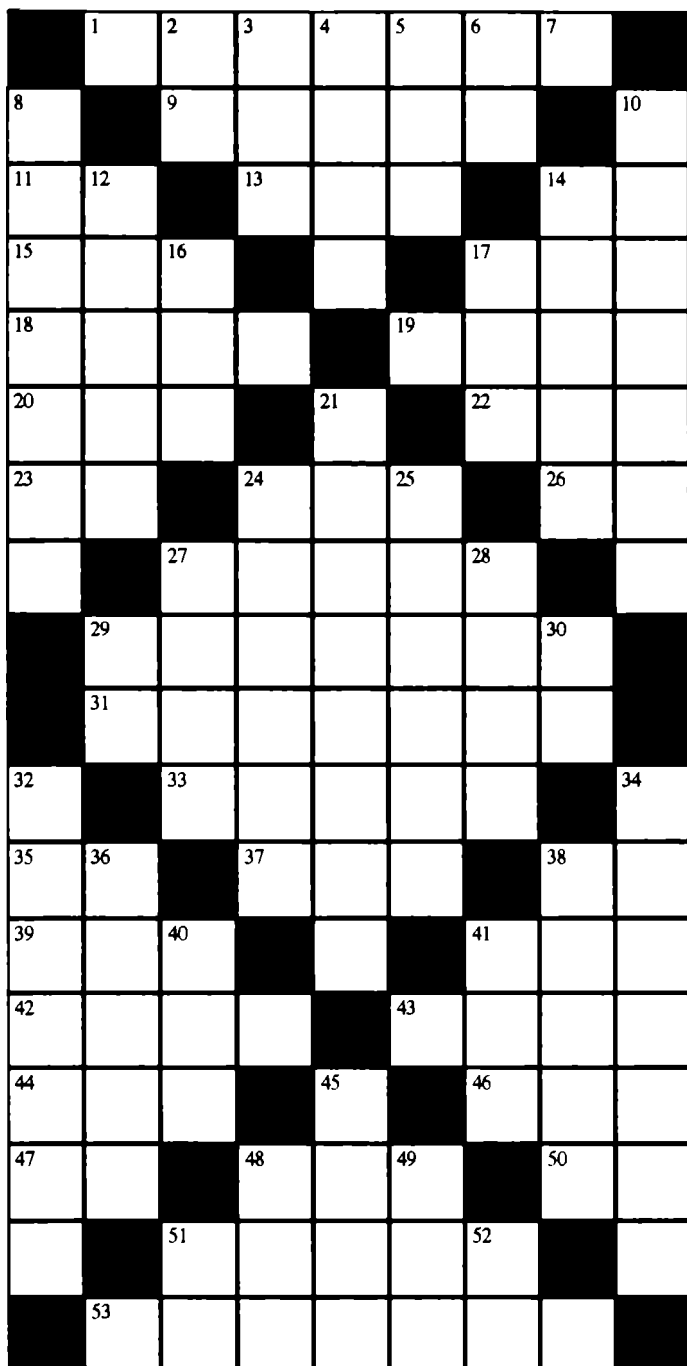
Själva batteribytet är inte så mycket att säga om. Man måste naturligtvis öppna datorlådan och identifiera batteriet. Det kan vem som helst, som inte har tummen mitt i handen. Det brukar handla om 4-6 skruvar, som måste lossas för att locket skall gå att ta av. Det ligger i sakens natur, att man ser till att man inte tappar ner skruvar eller andra saker i lådan. Det kommer garanterat att ställa till trassel. Det är inte farligt att köra datorn med locket av, t. ex. för att kolla att den startar normalt. Att byta ett litiumbatteri med datorn igång bör inte innebära några svårigheter, bara man ser till att det kopplas in rätt. Se till att det inte finns någonting som kan ramla ner i lådan och orsaka kortslutning! Men å andra sidan brukar inte ett datorstopp på några minuter vara tillräckligt för att datorn skall "tappa minnet" igen. Men över natten klarar den sig inte utan batteri.

De här batterierna köper man knappast i närmaste ICA-affär. Inte ens datorleverantörerna kan (eller vill) alla gånger leverera backupbatterier till sina datorer. Men de finns att få hos bl. a.

HA Elektronik Mekanik
Box 315
781 24 BORLÄNGE
Tel. 0243-807 22

SOMMARKRYSS 1995

Vågrätt:

1. Tortyrförrättare
9. Kan man stå
11. Fyra
13. Ett slags häst...
14. Så vill man inte bli kallad...
15. Inskärning
17. Tät
18. F. d. båt eller bil
19. Person med bevakningsjobb
20. Luftigt ord
22. Kan man oftast numera
23. Före tidsangivelse
24. Enhet för tryck
26. Bolag med samhällskontrakt
27. Kunglig huvudbonad
29. I änden på krycka
31. Kan bli svampsoppa
33. Politiker i början på 1900-talet
35. Guddom
37. Ståligt fjäderfä
38. Vapenslag
39. Organ
41. Välsmakande
42. Vill mycket ha
43. Kantutsmäckning
44. Måns Niklas Alströmmers
46. Samma som iväg
47. Amerikansk förening
48. Namnkunnig general
50. Liten areal
51. Ragata eller råttfångare
53. Ska man inte trampa i...

Lodrätt:

2. Lage Ström
3. Gjorde middagen
4. Samfärdsled
5. Allmänna Tullfrihetsorganisationen
6. Sägs det göra då himlen är röd...
8. Har VIP oftast...
10. Åskådarplats
12. Manlig
14. Stor krukväxt
16. Badplats
17. Horisontell textdel
21. Är väl korvfabrikant...
24. Nej, det här blir inget vettigt ord alls...
25. Brukar skrivas på lista
27. Är det säkert i ladugården...
28. Adolf Karsten Ossian Fridlund
29. Sist i brev
30. Kan vara tungt
32. Går som strömmar...
34. Godis och duktig typ
36. Skådeplats
38. Är dvärgar
40. Duktig härmfågel
41. Påstås vara dum...
45. Tvärt avslag
48. Är kanske rullstolsbunden
49. Och så vidare...
51. Mjolkproducent
52. Anna Kronskjöld

Var så god, här kommer Sommarkrysset! Få datatermer den här gången, mest bara allmänbildning. Några årstidsaktuella ord finns också med, liksom en del litet klurigare saker. Svårighetsgraden kan bara Du själv bedöma, men några riktigt fula fallgropar skall det inte finnas.

Lösningen finns på nästa sida. Så det enda Du vinner på att lösa krysset, är en stunds hjärngymnastik och avkoppling. Det har ju också det goda med sig, att Du slipper gå och vara irriterad i flera månader, om Du inte lyckas hitta ett eller annat ord i krysset.

Håll till godo!

VÅRKRYSS 1995

LÖSNING

	1	2	3	4	5	6	7							
	P	L	Å	G	A	R	E							
8	L		9	S	T	A	T	Y	10	L				
11	I	12	V		13	S	T	O		14	F	Ä		
15	V	I	16	K		A			17	R	I	K		
18	V	R	A	K			19	V	A	K	T			
20	A	I	R			21	S			22	D	U	A	
23	K	L			24	A	T	Ö			26	S	R	
	T		27	K	R	O	N	A		28			E	
		29	D	O	P	P	S	K	O		30			
		31	S	O	P	P	K	O	K					
32	D		33	S	T	A	A	F			34	B		
35	R	36	A			37	Ö	R	N			38	K	A
39	Ö	R	40	A			E			41	G	O	D	
42	M	E	R	A				43	B	Å	R	D		
44	M	N	A			45	V			46	S	T	A	
47	A	A			48	L	E	E			50	A	R	
	R		51	K	A	T	T	A			52			E
		53	K	O	M	O	C	K	A					

(fortsättning från sidan 6)

hanterar ANSI-kommandon. Dessutom måste Du troligen använda ett filter för att ÅÄÖåäö skall skickas ut till den andra datorn med korrekta ASCII-värden. Detta märker Du om Du t. ex. skriver ett meddelande till Sysop. Blir Dina ÅÄÖåäö då konstiga tecken måste Du använda ett UT-filter. Den möjligheten finns inte i alla program. Men om Du kör ett DOS-kommunikationsprogram under WINDOWS, fungerar det precis som i DOS, i det här avseendet.

Det finns ett enkelt men inte särskilt vackert sätt att komma runt ÅÄÖ-problemet. Å skrivs AA, Ä blir AE och Ö byts mot OE. Det ser konstigt ut i början, men är fullt begripligt. Sitt namn vill man ogärna byta ut bokstäver i, och det behövs som sagt inte, bara man är konsekvent. Men i en situation då man

skriver ett meddelande och upptäcker att ÅÄÖ inte blir rätt, är den här metoden användbar.

Så nu väntar vi bara på att trafiken till BBS-en skall öka, så att många medlemmar registrerar sig och skriver, läser och lämnar meddelanden, hämtar och lämnar filer av hjärtans lust. Vi försöker inte bli större eller bättre än andra BBS-er, utan vara ett medlemsforum med nyttigheter för användarna. Det är bättre att ha några få bra program i varje kategori än en hel massa intetsägande filer, som bara kostar telefontid att ta hem och sedan blir liggande oanvända. Av den anledningen finns heller ingen koppling mellan hämtad (download) och lämnad (upload) mängd data. Medlemskapet i klubben och registreringen som användare berättigar Dig till att hämta alla filer som finns i basen, utan att Du behöver lämna något i utbyte, men vi hoppas att Du skall dela med Dig av sådant, som kan vara av intresse för andra användare.

För att lämna (Upload) en fil i BBS-en går Du till väga så här. Först kopierar Du filen till Ditt kommunikationsprogrammes UPLOAD-katalog, så att den är lätt tillgänglig. Notera filnamnet! Starta kommunikationsprogrammet och ring upp BBS-en. Logga in. I huvudmenyn trycker Du F för Go to (F)ile System. I filmenyn, som då kommer fram, väljer Du U för (U)pload a File. Då får Du frågan:

Upload what file?

Skriv nu in filnamnet Du noterade och tryck ENTER. På uppmaningen:

Begin upload file transfer now....

startar Du filöverföringen med PageUp (i de flesta komm.-program), väljer filen och trycker på ENTER.

Nu kommer filöverföringspanelen fram, där Du kan följa hur överföringen fortskrider, se felmeddelanden osv. Då överföringen är klar, försvinner filöverföringspanelen igen och nu får Du skriva in en kort beskrivning på den fil Du lämnat på 2 rader om c:a 40 tecken. Detta är viktigt! Annars vet ju ingen vad det är för slags fil Du lämnat. Det är möjligt att Sysop ändrar beskrivningen något, men strunta inte i att ge någon beskrivning! Skulle Du skriva något fel, så lämna ett meddelande till Sysop, det går inte att ändra i beskrivningen om man inte har Sysops accessnivå. Svårare är det faktiskt inte att dela med sig av det man funnit användbart.

BBS-verksamheten kommer att utvärderas någon gång till hösten, då styrelsen kommer att ta ställning till om den skall fortsätta eller inte. Om endast ett par användare per månad använt sig av tjänsten, motiverar det knappast utgifterna för telefonabbonemanget. Men vi hoppas att det skall visa sig vara en uppskattad medlemservice, i vårt lilla land med de långa avstånden. BBS-en blir vad vi tillsammans gör den till. Låt oss göra den till en succé!